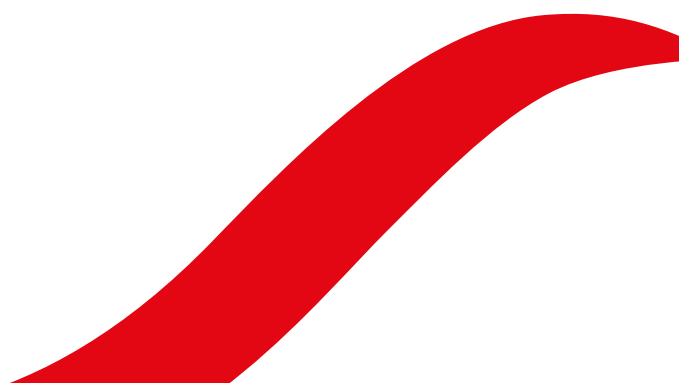

A vertical strip on the left side of the cover features a bokeh light effect with out-of-focus yellow and orange lights against a dark background.

Sektorsstrategier för energieffektivisering

Rapport februari 2020

ER 2020:14

Energimyndighetens publikationer kan laddas ner eller
beställas via www.energimyndigheten.se

Statens energimyndighet, mars 2020

ER 2020:14

ISSN 1403-1892

ISBN (pdf) 978-91-89184-54-1

Tryck: Arkitektkopia AB, Bromma

Förord

Sverige behöver kraftsamla för att bli världens första fossilfria välfärdssamhälle. Energisektorn står för den i särklass största delen av de globala utsläpp som påverkar klimatet. Energisystemet är helt centralt i samhället, vilket innebär att energiomställningen har stor betydelse för många av samhällets utmaningar och möjligheten att nå målen för hållbar utveckling i Agenda 2030.

Energimyndigheten har helhetsansvaret för energiomställningen i Sverige och hanterar en väl fungerande bredd av verktyg från grundforskning till marknad. Resurseffektiv energianvändning är centralt i omställningen. En enad syn på utmaningarna inom samhällets sektorer i kombination med det iterativa arbetet med sektorsstrategier för energieffektivisering blir ett sätt att hålla ihop arbetet framåt i en föränderlig värld. Strategiska planer behövs för att aktörerna ska kunna fatta avgörande och verkningsfulla beslut kring energiomställningen.

Energimyndigheten arbetar aktivt med att ta vara på synergier mellan sektorsstrategierna och andra initiativ i samhället. Exempelvis kan sektorsstrategierna utgöra ett sammanhållande ramverk för de 13 färdplaner som hittills tagits fram inom Fossilfritt Sverige. Det finns också synergier mellan sektorsstrategierna och de regionala energi- och klimatstrategierna som samordnas av Länsstyrelserna.

Sektorsstrategierna ligger väl i linje med EUs gröna giv och kan utgöra ett paraply för kommande satsningar för energiomställning.

Robert Andrén
Generaldirektör

Innehåll

Sammanfattning	4
1 Läget för energieffektivisering i Sverige och EU	6
1.1 Tiden är knapp	6
1.2 Frivilliga åtaganden behöver växlas upp	6
1.3 Grunden för att lyckas är att alla bidrar	7
2 Beskrivning av uppdraget	8
2.1 Aktörer från hela samhället deltar i arbetet	8
2.2 Fem utvalda sektorer	8
2.3 Målen för att nå en resurseffektiv energianvändning	9
2.4 Uppdraget rapporteras årligen	9
3 Sektorsstrategierna i praktiken	11
3.1 Energimyndighetens arbetssätt och organisation	11
3.2 Strategiernas beståndsdelar	12
3.3 Milstolpar för framgång	14
4 Resultat och aktiviteter	15
4.1 Sammanfattning av resultat	15
4.2 Inledande gemensamma aktiviteter	15
4.3 Sektorn Produktion i Världsklass	16
4.4 Sektorn Resurseffektiv bebyggelse	17
4.5 Sektorn Flexibelt och robust energisystem	19
4.6 Sektorn Framtidens handel och konsumtion	22
4.7 Sektorn Fossilfria transporter	23
4.8 Sektorsövergripande samarbeten	26
4.9 Aktörers förslag på nya eller förändrade styrmedel	29
5 Fortsatt arbete under 2020	30
6 Efter 2020 – insatserna skalas upp	32
7 Definitioner och begrepp	34

Bilaga 1 Samarbete/samordning med andra uppdrag/initiativ.....	35
--	----

Bilaga 2 Exempel på önskemål från aktörer på nya eller förändrade styrmedel.....	44
--	----

Sammanfattning

Energimyndigheten arbetar sedan juli 2017 tillsammans med representanter från näringsliv och berörda myndigheter med att ta fram sektorsstrategier för energieffektivisering. Denna rapport är den tredje redovisningen till regeringen om hur arbetet med sektorsstrategier framskrider.

Strategierna ska leda till resurseffektiv energianvändning i hela Sverige och bidra till att säkerställa att Sverige når energieffektiviseringsmålet till år 2030 på ett kostnadseffektivt sätt. Strategierna ska även bidra till att Sverige når de övriga energi- och klimatpolitiska målen och målen för stärkt internationell konkurrenskraft, minskat effektbehov och trygg energiförsörjning.

Den grundläggande idén är att tillvarata ambitioner och drivkraft, samla och rikta dem för att uppnå resultat. Strategin kan inte fungera om den är statisk utan behöver vara dynamisk, och uttryckas som en process där olika åtaganden, initiativ, åtgärder och resultat samverkar och stimulerar varandra till fortsatt arbete mot målen.

Arbetet spänner över de fem sektorerna Fossilfria transporter, Produktion i världsklass, Framtidens handel och konsumtion, Flexibelt och robust energisystem och Resurseffektiv bebyggelse.

Sektorsstrategierna har visat sig vara ett bra verktyg för att initiera och driva arbetet mot en resurseffektiv energianvändning. Själva grundtanken med olika metoder för att engagera samhällets aktörer är en komplex och omfattande uppgift som behövt tid och engagemang av många för att ta fart. Under 2019 kan vi se att arbetet funnit sina former, engagerar allt fler aktörer och börjat leverera resultat. Därmed visar det sig att den grundläggande idén fungerar i praktiken.

Resultaten hittills kan sammanfattas enligt nedan:

- En plattform för möten inom sektorerna och över sektorsgränserna har vuxit fram.
- Aktörerna har uppnått en samsyn kring vilka strategiska områden och avgörande frågor som är aktuella för de fem sektorernas bidrag till målet för energieffektivisering.
- Sektorsarbetet har tagit fart och några sektorer har redan konkreta åtaganden på gång.
- Arbetet har samordnats med andra pågående uppdrag och initiativ, t.ex. färdplanerna i fossilfritt Sverige.

Under året träffades en överenskommelse om den första versionen av strategierna, där aktörer på övergripande nivå i samhället bidragit. Aktörerna har hittills valt ut 22 strategiska områden för de fem ingående sektorerna, och där under 67 avgörande frågor. Arbetet med att ta itu med de avgörande frågorna pågår och i vissa fall har även åtgärder och åtaganden börjat utformas. De fem sektorerna har olika förutsättningar och därmed kommit olika långt i processen.

Under 2020 behöver arbetet med att formulera sektorsstrategierna och utforma den iterativa process som krävs för att driva arbetet mot och bortom 2030 slutföras. Energimyndigheten kommer att ta fram verktyg och modeller för exempelvis uppföljning, utvärdering och rapportering samt dokumentation av aktörers åtaganden.

Genom att bygga vidare på den kapacitet och struktur som skapats inom arbetet med sektorsstrategier under 2017–2020 leder Energimyndigheten samhällets omställning till ett hållbart energisystem. Det finns goda förutsättningar att skala upp insatserna och få en kraftfull effekt i samhället.

För att den nödvändiga ökningen av takten i energiomställningen ska komma till stånd behövs en kraftsamling genom att Energimyndigheten faciliterar och stöttar arbetet hos aktörerna i samhällets olika sektorer med kraftfulla insatser som ger stor effekt. För att nå hela vägen görs bedömningen att insatserna behöver förstärkas med finansiellt stöd, framförallt gällande samverkansplattformar, implementering av åtgärder och kunskapshöjande insatser.

1 Läget för energieffektivisering i Sverige och EU

1.1 Tiden är knapp

Enligt de senaste bedömningarna kommer det av riksdagen beslutade målet om 50 procent energieffektivisering till 2030 inte att nås. Det innebär att energianvändningen bedöms behöva minska med så mycket som ca 30 TWh till år 2030. Utöver det nationella målet finns mål och lagkrav för energieffektivisering på EU-nivå.

Målet på EU-nivå är 32,5 procent förbättrad energieffektivitet till 2030 samt 0,8 procent årlig energibesparing. Även här är den samlade bedömningen att målet inte kommer att nås med befintliga insatser och gapet har i december 2019 uppskattats till 4,2 procentenheter.

Energieffektivisering har en central roll i förslaget om European Green Deal som bland annat syftar till att höja EU:s klimatambition. Principen "energieffektivisering först" är lagkrav i hela EU genom förordningen om styrning av Energiunionen.

Resurseffektiv energianvändning och energieffektivisering är nyckelkomponenter även för att nå övriga energi- och klimatmål. Insatser för energieffektivisering inom till exempel industrin och transportsektorn medför ofta minskade utsläpp av växthusgaser.

I den klimatpolitiska handlingsplanen som beslutades av regeringen i december 2019 fastställs att insatser för energieffektivisering ska stärkas. År 2030 kan verka långt bort, men om tio år ska målet för energieffektivisering ha uppnåtts, både i Sverige och i EU. Det innebär att insatserna i detta uppdrag då ska ha gett resultat som motsvarar målsättningen.

Energiomställningen behöver accelerera. En gemensam strategi kommer att vara viktig.

1.2 Frivilliga åtaganden behöver växlas upp

Syftet med sektorsstrategier för energieffektivisering är att få till stånd en dialog mellan myndigheter och branschaktörer för att, i samspel och med samsyn, prioritera vad Sverige behöver för att nå energieffektiviseringsmålet.

Insatserna som görs inom strategierna bidrar till hållbarhet genom resurseffektiv energianvändning, och blir också medel för att bidra till övriga energi- och klimatmål. Strategierna tar vara på och samordnar både nya och befintliga initiativ, med syfte att öka takten i omställningen till ett mer resurseffektivt energisystem.

Skälen till att denna energieffektivisering inte sker spontant trots att åtgärderna i många fall är lönsamma är marknadsmisslyckanden och marknadshinder av olika slag, till exempel att priser inte tar hänsyn till negativa externa effekter.

Bristande kunskaper och osäkerhet om ny teknik samt höga transaktionskostnader är andra exempel på hinder som behöver överbryggas. I uppdragets första rapportering visas att det finns orealiserade potentialer för samtliga sektorer.

1.3 Grunden för att lyckas är att alla bidrar

Det är grundläggande för en ekonomi att tillgängliga resurser används på ett effektivt sätt. Det gäller energi likväl som andra resurser. Skälen för att effektivisera resursanvändningen är flera och olika beroende på bransch. Det är människor som får saker att hända, både som enskild individ och som en del i en organisation. Energimyndigheten kan stötta, utmana och inspirera de människor som i sina olika roller går först och driver processen framåt.

Genom att sätta människan i centrum för utvecklingen betonas vikten av engagemang och individers ansvar. En stor del av arbetet som krävs, för att nå de mål som är uppsatta, behöver utföras av aktörer i näringslivet. Alla myndigheter, organisationer, företag och privatpersoner är aktörer som bidrar med delar till helheten. Många vill göra mer. Drivkraften hos föregångarna behöver tas tillvara och spridas till dem som hittills tvekat.

Omställningen av energisystemet är ingen isolerad företeelse. Det är snarare en nyckel till utvecklingen av ett modernt, hållbart, fossilfritt välfärdssamhälle.

2 Beskrivning av uppdraget

I juli 2017 fick Energimyndigheten i uppdrag att formulera sektorsstrategier för energieffektivisering. Målet med uppdraget är att tillsammans med olika branscher och i samråd med berörda myndigheter skapa förutsättningar för att Sverige ska ha 50 procent effektivare energianvändning till 2030¹.

Uppdraget ska genomföras i form av dialog om lämpliga målsättningar och åtgärder för hur sektorerna ska bidra till målet om 50 procent effektivare energianvändning 2030 med hänsyn tagen till övriga energi- och klimatpolitiska mål. För att anpassa begreppet till hur Energimyndigheten uppfattar att samhällets aktörer prioriterar har myndigheten breddat innebörden av energieffektivisering till att bidra till hållbarhet genom resurseffektiv energianvändning.

Resurseffektiv energianvändning innefattar energieffektivisering (inom produktion, distribution och slutanvändning), minskad energi- och effektanvändning, ökad andel resurseffektiv förnybar energi, ökad flexibilitet och minskad användning av fossila bränslen. Energikommisionens bedömning är att en effektivisering, framför allt vad gäller effekt, är särskilt viktigt för att möta de framtida utmaningarna för det svenska elsystemet.

Energimyndigheten ska vid genomförande av uppdraget också samordna arbetet med andra pågående relaterade aktiviteter och processer.

2.1 Aktörer från hela samhället deltar i arbetet

Det är samhällets olika aktörer såsom företag, organisationer, myndigheter, akademien med flera som skapar innehållet i strategierna utifrån sina respektive ägarskap för olika insatser.

Energimyndighetens roll är att via samverkan och dialog tydliggöra riktningen, tillhandahålla en struktur för arbetet och driva processen framåt. Myndigheten ska också såsom expertmyndighet bidra med kunskap. Som övergripande ansvarig för arbetet med strategierna sätter Energimyndigheten ramarna för processen, följer upp, utvärderar och rapporterar arbetet samt kommunicerar strategierna och resultaten. Energimyndigheten har, i likhet med alla andra aktörer, också en roll att bidra till att genomföra strategierna.

Samråd sker med de myndigheter som deltar i Energieffektiviseringsrådet genom att löpande rapporteringar och diskussioner sker. Utöver detta sker samverkan med andra relevanta expertmyndigheter.

2.2 Fem utvalda sektorer

Under uppdragets första år 2017–2018, pekade Energimyndigheten ut fem sektorer för uppdraget, efter samverkan med övriga aktörer, se Figur 1. Sektorsindelningen är tänkt att främja samverkan mellan olika branscher och få med aktörer som står för nya möjligheter. De fem sektorerna har olika utmaningar när det gäller energieffektivisering. Men, det de har gemensamt är aktörer med vilja att genomföra konkreta energieffektiviseringsåtgärder.

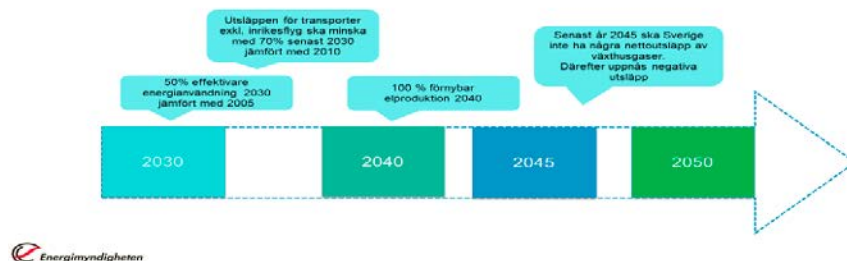
¹ Mäts i tillförd energi per BNP jämfört med 2005

Figur 1 Sektorer i samverkan för resurseffektiv energianvändning

2.3 Målen för att nå en resurseffektiv energianvändning

Inom varje sektor utvecklas strategier som ska leda till resurseffektiv energianvändning i hela Sverige och bidra till att säkerställa att Sverige når energieffektiviseringsmålet till år 2030 på ett kostnadseffektivt sätt. Bedömningen är att det målet inte kommer att nås med nuvarande insatser, se avsnitt 1.1. Strategierna ska även bidra till att Sverige når de övriga energi- och klimatpolitiska målen och målen för stärkt internationell konkurrenskraft, minskat effektbehov och trygg energiförsörjning. Figur 2 visar även de övriga energi- och klimatpolitiska mål som ska tas hänsyn till enligt uppdraget.

Figur 2 De energi- och klimatpolitiska målen

2.4 Uppdraget rapporteras årligen

Denna rapport är den tredje redovisningen² till regeringen om hur arbetet med sektorsstrategier framskrider.

I den första rapporteringen, januari 2018, redovisades hur dialoger med aktörer har lett fram till vilka sektorer som det kommer att tas fram en strategi för, tidplan för det fortsatta arbetet samt vilka myndigheter som samråd ska ske med. Utöver det redovisades ett samhällsekonomiskt nuläge.

I den andra rapporten, januari 2019, redovisades arbetet kring effektkedjan mot målen, med utfallsmål som steg på vägen. Aktörernas olika roller definierades och arbetet påbörjades kring de fem sektorernas utmaningar och möjligheter.

Härefter ska genomförande och effekter redovisas i Energimyndighetens årsredovisning.

3 Sektorsstrategierna i praktiken

3.1 Energimyndighetens arbetssätt och organisation

Genom arbetet med strategierna ska den drivkraft och de ambitioner som finns hos svenska aktörer tas tillvara och finna tillämpningar. Resultaten dokumenteras genom överenskomna åtaganden och åtgärder för att nå målet för strategierna.

Det övergripande målet med strategierna är att öka takten i energiomställningen och påskynda implementeringen av åtgärder som behövs för att uppfylla energieffektiviseringsmålet men som annars inte skulle genomföras.

3.1.1 *Samverkan och dialog utgör grunden*

Strategierna ger ökade förutsättningar för dialog och samverkan. Styrkan med sektorsstrategiarbetet är att det skapar en plattform för möten inom sektorerna och över sektorsgränserna.

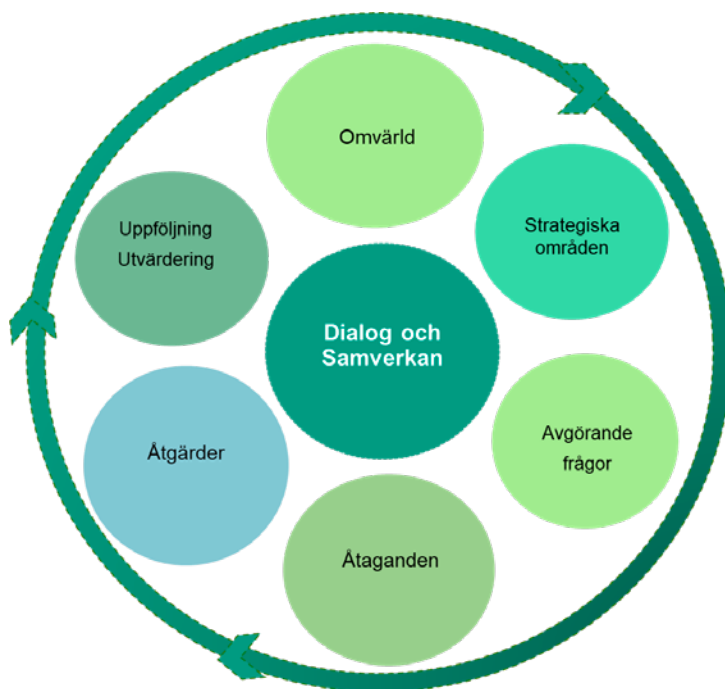
Arbetsmetoderna har varierat mellan sektorerna men en gemensam nämnare har varit ett stort antal möten med många olika aktörer för att driva fram och förankra strategierna och i viss mån påbörja genomförandet av dem. Det har varit möten i form av rundabordsamtal, workshops, webinarier, deltagande i branschmöten, nätverksmöten m.m.

Under 2019 har utveckling av strategiska samarbeten påbörjats i Uppsala, Boden, Örebro och på Gotland, för att bilda så kallade strateginoder och fler noder är på väg. Här är avsikten att ge lokala/regionala aktörer möjligheten att, med tydlig koppling till strategiska områden och avgörande frågor, samverka över sektorsgränserna och utgöra en central del av arbetet med att förverkliga och utveckla sektorsstrategierna. Noderna som pekas ut ska vara föregångare inom sina områden och engagerar omgivningen till att jobba i enlighet med målbilderna och till att skapa nya åtaganden.

3.1.2 *Genomförandet är en iterativ process*

Den grundläggande idén är att tillvarata ambitioner och drivkraft, samla och rikta dem för att uppnå resultat. Strategin kan inte fungera om den är statisk utan behöver vara dynamisk, och uttryckas som en process där olika åtaganden, initiativ, åtgärder och resultat samverkar och stimulerar varandra till fortsatt arbete mot målen.

Det har hittills resulterat i strategiska områden, avgörande frågor, några åtaganden och samverkansinitiativ.

Figur 3 Processen sektorsstrategier, övergripande

Nästa steg är att den iterativa processen tar vid. Basen är ett antal strategiska områden per sektor, de är viktiga för att sektorn ska kunna bidra till energieffektiviseringsmålet till år 2030. Till varje område kopplas avgörande frågor som aktörerna anser vara väsentliga för att driva området framåt. Den vidare utvecklingen sker sedan genom uppdatering av strategiska områden och tillägg av avgörande frågor.

Uppfylllandet av strategierna blir en mix av alla aktörers åtaganden som förväntas leda till åtgärder som kan följas upp och utvärderas. Genomförandet innebär att fler åtaganden och åtgärder kan kopplas mot avgörande frågor och strategiska områden.

Processen upprepas vid behov så länge det är aktuellt att se över och revidera strategierna. Behovet av revidering är individuellt för de olika strategierna och kan bero på förändringar i omgivningen.

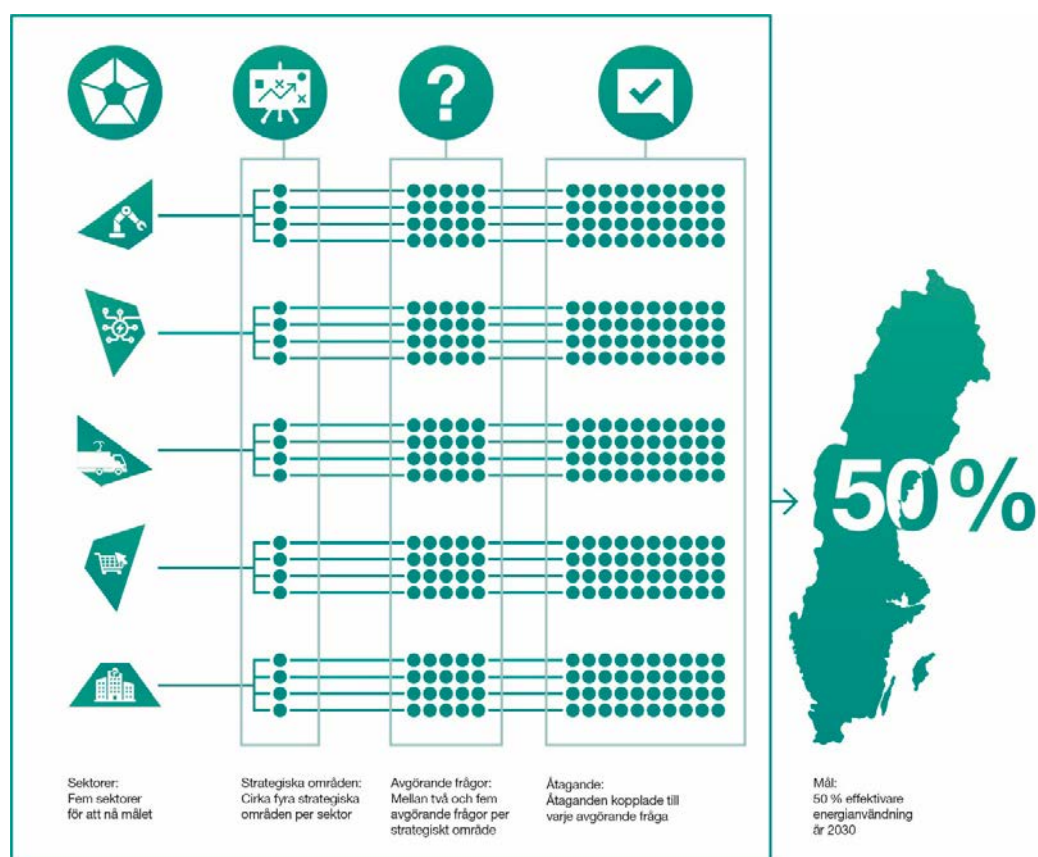
Nya aktörer kan ansluta till strategierna, antingen till befintliga åtaganden/åtgärder eller med nya åtaganden/åtgärder.

3.2 Strategiernas beståndsdelar

För att starta sektorsstrategiarbetet har Energimyndigheten organiserat arbetet i ett program som pågår till utgången av år 2023. Varje sektor är ett projekt i programmet. Genom att organisera arbetet i ett program ges förutsättningar att hålla ihop arbetet, bland annat för att det finns områden som hör hemma i flera sektorer.

En formulerad sektorsstrategi innehåller följande beståndsdelar:

1. Nulägesbeskrivning
 - a Strategiska områden (ses över årligen)
 - b Avgörande frågor (uppdateras löpande)
2. Målsättningar för att kunna nå de effekter som behövs för att uppnå energieffektiviseringsmålet till 2030.
3. Pågående och nya åtaganden som bidrar till målen.
4. Uppföljning av utvecklingen inom sektorn.

Figur 4 Sektorsstrategiernas beståndsdelar

Efter år 2020 ska Energimyndigheten årligen i sin årsredovisning redovisa genomförandet av sektorsstrategierna samt effekterna av dessa.

3.3 Milstolpar för framgång

Energimyndigheten har formulerat milstolpar för att kunna följa upp att arbetet är på rätt väg. År 2021 förväntas strategierna ha pågått närmare ett år, då kan en första uppföljning göras för att se hur resultatet har närmat sig energieffektiviseringsmålet.

Dialog och kunskap: År 2025 finns en välutvecklad grund för samverkan och kompetensutveckling för resurseffektiv energianvändning i samhället.

Ägarskap och samspel: År 2025 har sektorsstrategierna skapat en förändring i samhället – aktörer som tidigare jobbat aktivt ökar takten, nya aktörer tillkommer och nya samarbeten etablerats.

Engagemang och mod: År 2025 har vi inom sektorsstrategiuppdraget skapat berättelser om hur vi i Sverige ska bli världsledande på energieffektivisering till 2030.

Utveckling och nya perspektiv: År 2025 har antalet investeringar och innovationer som leder till en resurseffektiv energianvändning ökat.

4 Resultat och aktiviteter

4.1 Sammanfattning av resultat

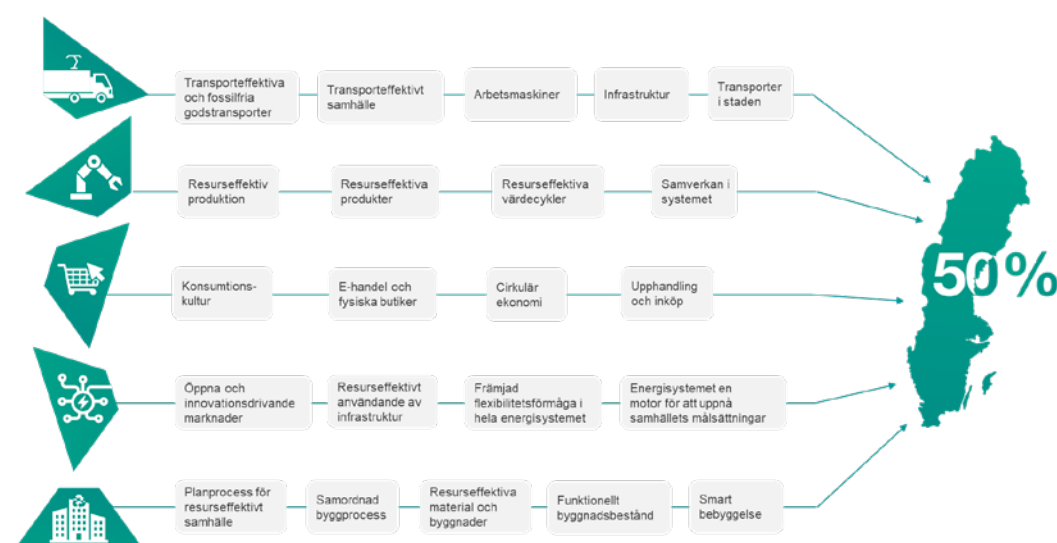
Sektorsstrategierna har visat sig vara ett bra verktyg för att initiera och driva arbetet mot en resurseffektiv energianvändning. Själva grundtanken med olika metoder för att engagera samhällets aktörer är en komplex och omfattande uppgift som behövt tid och engagemang av många för att ta fart. Under 2019 kan vi se att arbetet funnit sina former, engagerar allt fler aktörer och börjat leverera resultat. Därmed visar det sig att den grundläggande idén fungerar i praktiken. Resultaten hittills kan sammanfattas enligt nedan:

- En plattform för möten inom sektorerna och över sektorsgränserna har vuxit fram.
- Aktörerna har uppnått en samsyn kring vilka strategiska områden och avgörande frågor som är aktuella för de fem sektorernas bidrag till målet för energieffektivisering.
- Sektorsarbetet har tagit fart och några sektorer har redan konkreta åtaganden på gång.
- Arbetet har samordnats med andra pågående uppdrag och initiativ, t.ex. färdplanerna i fossilfritt Sverige. En sammanställning över detta finns i Bilaga 1.

4.2 Inledande gemensamma aktiviteter

I ett inledande skede höll Energimyndigheten gemensamma workshops där alla sektorer var representerade. Syftet var att precisera strategiska områden för samtliga sektorer. Inbjudna deltagare var de näringslivsrepresentanter som blivit utsedda vid rundabords-samtal i september 2017, samt representanter från berörda myndigheter.

Vintern 2019 hölls sedan en öppen hearing per sektor med syfte att förankra och lägga fast en första version av strategiska områden per sektor. Vid denna hearing deltog totalt cirka 200 personer.

Figur 5 Sektorernas strategiska områden

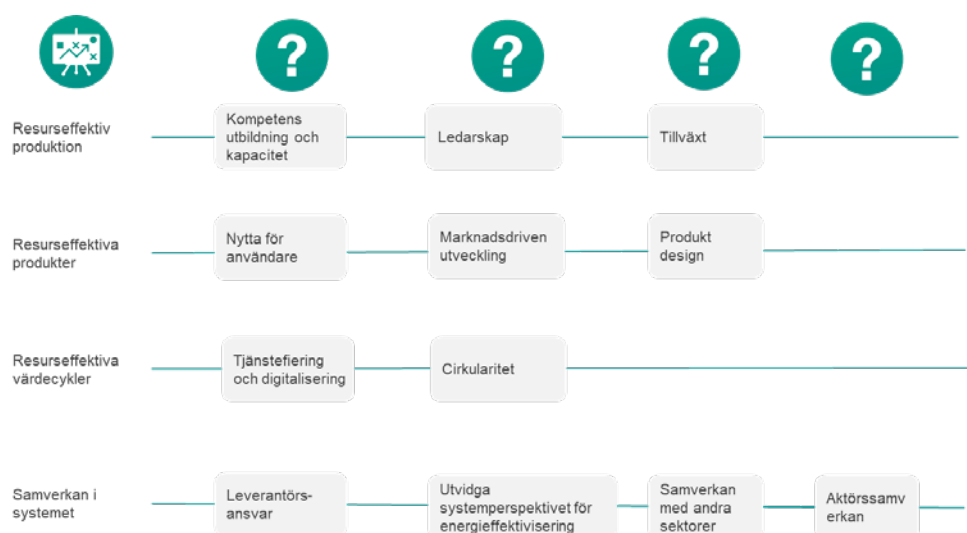
Under våren 2019 hölls ett antal sektorsvisa workshops i samtliga sektorer för att börja sortera fram avgörande frågor för respektive strategiskt område.

De fem sektorerna har av naturliga skäl haft olika förutsättningar från start, vilket har resulterat i att de har kommit olika långt i arbetet. Därför är det intressant att presentera utvecklingen mer i detalj per sektor nedan.

4.3 Sektorn Produktion i Världsklass

I sektorn Produktion i världsklass har Energimyndigheten flera upparbetade kontaktvägar till exempel via Lagen om energikartläggning för stora företag, Energisteget och det nationella regionalfondsprogrammet för små och medelstora företag. Arbetet med sektorsstrategier har delvis kopplats till dessa aktörsdialoger.

Figur 6 Sektorn Produktion i världsklass – Strategiska områden och avgörande frågor

Samverkan genom dialog

För arbetet med strategierna har en referensgrupp etablerats med 10 aktörer från energi-intensiv industri, verkstadsindustri, digitaliseringsföretag, institut och akademi. Under fyra möten med referensgruppen har fyra strategiska områden för sektorn tagits fram. Förslag till avgörande frågor inom varje område har tagits fram tillsammans med aktörerna, se Figur 6. Förslagen kommer att arbetas vidare med under året. Ett stort antal fysiska möten har hållits med stora företag med utgångspunkt från EKL (Lagen om

energikartläggning stora företag), Energisteget och sektorsstrategierna. De 475 stora industriföretagen som omfattas av EKL står för ca 90 procent av energianvändningen inom industrisektorn. Möten har hållits med minst en tredjedel av dem under året.

En första workshop hölls i samband med Energimyndighetens konferens Energiutblick där aktörerna började arbeta fram avgörande frågor.

Påbörjat arbete med åtaganden

För att få fram åtaganden inom området ”Resurseffektiv produktion”, avgörande frågan ”Kompetens, utbildning och kapacitet” har en första aktivitet genomförts.

Referensgruppens vidare arbete föreslår att Energimyndigheten tar fram en kunskapsportal där befintlig information och hjälpmedel görs tillgängliga för aktörerna, kompletterat med det som aktörerna ser behov av.

Vidare föreslås att stöd för arbete i nätverk för ändamålsenlig kunskapsdelning och definition av utvecklingsbehov av nya lösningar för målgruppen.

Behov av nätverk gäller både lokalt/regionalt och branschorienterat. Möten har hållits med regionala aktörer i Mörrum, Boden och Stenungssund för att förstå vilka aktiviteter som behövs för att vidareutveckla lokala energisamarbeten och med nätverk inom verkstads- och basindustrin för att utveckla branschvisa samarbeten. Här hanteras även behov av sektorsövergripande insatser lokalt och i leverantörskedjor och liknande.

Underlag för fortsatt arbete

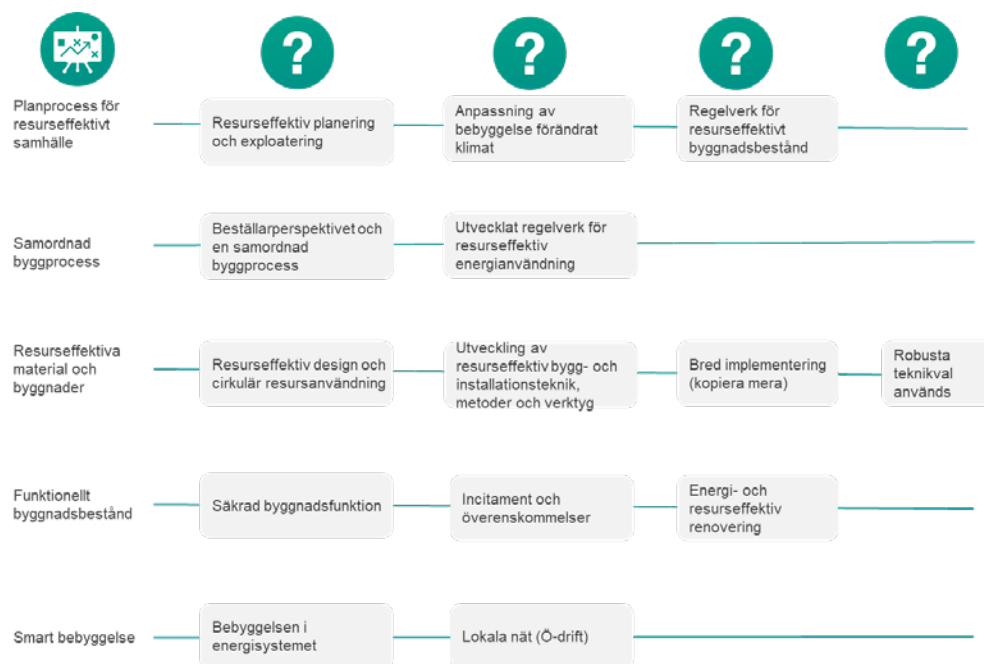
En förstudie har gjorts för att förstå hur behovet av kompetens ser ut för olika personalkategorier inom företagen och hur det ska tillgängliggöras för dessa olika typer av aktörer.

De små och medelstora företagen, SMF, ingår sedan fem år och ytterligare ett år till i det nationella regionalfondsprogrammet. Sektorsstrategiernas kommande översyn av befintliga styrmedel omfattar även denna kategori.

4.4 Sektorn Resurseffektiv bebyggelse

Inom sektorn resurseffektiv bebyggelse har Energimyndigheten etablerade behovsägarnätverk (Belok, Bebo, Relivs, Besmå, Lågan) som nu utvecklas och bedöms få en central roll i processen med att etablera åtaganden. Utöver dessa befintliga nätverk finns det också behov av nya samverkanssatsningar som kan främja nyutveckling och bred implementering av åtgärder, både inom sektorn och över sektorsgränserna.

Figur 7 Sektorn Resurseffektiv bebyggelse – Strategiska områden och avgörande frågor

Samverkan genom dialog

Under det gångna året har ett stort antal aktörsdialoger genomförts inom bebyggelse-sektorn och med koppling till andra sektorer, då främst flexibelt och robust energisys-tem. Ett resultat av det arbetet är att de strategiska områdena och avgörande frågorna för bebyggelse-sektorn fastställdes under våren.

Genom fortsatta dialog- och förankringsmöten fördjupades och förankrades strategins innehåll med förslag till åtgärder. Målbilder togs fram och förankrades för samtliga fem områden. I dessa dialoger deltog cirka 50 aktörer.

Underlagen som kommit fram under aktörsdialoger har varit viktiga i Energimyndighetens bedömning av forskningsstrategins innehåll inom området resurseffektiv bebyggelse.

Dialog och information om pågående arbete och möjligheter för utvecklad samverkan har också skett med myndigheter såsom Boverket, länsstyrelsernas energi och klimat-samordning (LEKS) och offentliga aktörer inom kommuner och regioner.

I syfte att förankra och etablera arbetsprocesser inom strategiska områden och avgörande frågor har Energimyndigheten under året fört en nära dialog med bland andra Energikontoren och andra aktörer som driver regionala eller lokala behövsägarnätverk med aktörer från främst bygg- och fastighetssektorn.

Påbörjat arbete med åtaganden

En central del av arbetet under hösten 2019 bestod i att föra dialoger och påbörja etablering av aktörsåtaganden.

Bland andra insatser kan nämnas:

- Ett förslag till program för energieffektivisering inom offentlig sektors fastigheter har utarbetats i samverkan med Sveriges kommuner och Regioner (SKR).
- Ett förslag om en nationell insats för energi- och klimatrådgivning kopplat till rådgivning om energieffektivisering i bebyggelse.

Sektorsövergripande åtaganden, så kallade strateginoder, ska etableras under 2020 (se vidare avsnitt 4.8). Viktiga inslag i flera av nodernas verksamhet är stadsutvecklingsprojekt som inrymmer hållbara och holistiska energisystemlösningar. Bebyggelsesektorn blir en alltmer en integrerad del i energisystemet när fastigheterna går från att vara en slutanvändare till att vara en central aktör, både gällande produktion, styrning och användning av energi. I fastigheten kan också förnybar energi i form av solceller integreras i energisystemet. Fastigheten är också en plats där olika system för värme/kyla och elnät möts. I fastigheten sker en snabb utveckling av digitala tjänster utanför energiområdet. Med elbilsaddning blir fastigheten också en tjänsteleverantör till transportsektorn.

De nationella behovsägarnätverken kommer under 2020 arbeta för att etablera aktörsåtaganden som svarar mot sektorsstrategins målbilder. En god grund för nya aktörsåtaganden finns i och med det förarbete som genomförts under 2019 där bland andra pågående initiativ och åtgärder kartlagts.

Underlag för fortsatt arbete

Under året har Energimyndigheten genomfört en nulägesbeskrivning där pågående strategiska initiativ som har kopplingar till strategiska områden och målbilder inom sektorn har kartlagts. I beskrivningen ingår också en analys av vilka behov det finns av utvecklade styrmedel. Aktörerna har också lämnat ett flertal åtgärdsförslag. Vidare ingår i nulägesbeskrivningen också en empirisk undersökning av hur aktörerna ser på att aktivt medverka i genomförandet av strategin genom att göra åtaganden.

En annan studie har genomförts i nära samverkan med Sveriges kommuner och Regioner (SKR). Den syftade till att bedöma om och på vilket sätt ett program för energieffektiviseringsåtgärder i offentliga fastigheter skulle kunna etableras.

4.5 Sektorn Flexibelt och robust energisystem

Denna sektor ska bidra till att öka möjligheten att nå effektiviseringsmålet genom att ta vara på systemperspektiven när det gäller resurseffektiv energianvändning. Genom att genomföra långsiktigt resurseffektiva åtgärder kan flera mål nås samtidigt!

Figur 8 Sektorn Flexibelt och robust energisystem – Strategiska områden och avgörande frågor

Samverkan genom dialog

I denna sektor ligger fokus på att främja efterfrågeflexibilitet och effektivisering avseende effekt samt att bidra till resurseffektiv energianvändning utifrån ett systemperspektiv. Sektorn har hittills arbetat för att skapa arenor och mötesplatser för dialog mellan aktörer om vägen fram till 2030. De avgörande frågorna har utgjort basen i dialogen med aktörerna, exempelvis ”koordinering och strukturer” som är kopplat till utmaningen om kapacitetsbrist i elnäten.

Energimyndigheten har genom sektorsstrategin tagit sig an uppgiften att anordna dialogforum för att samla aktörer att bidra med inspel till CoordiNet³-projektet och bidra till att resultatet från projektet kan komma hela Sverige till del. Tre dialogforum har anordnats under året, ett i Stockholm i samband med en hearing för sektorsstrategierna. Där bjöds marknadsaktörer in att bidra med inspel till sektorsstrategins avgörande frågor. Ett annat dialogforum med fokus på flexmarknadsutformning anordnades i Eskilstuna, som även kombinerades med ett lunchseminarium för att sprida de preliminära resultaten från CoordiNet. Ett sista dialogforum hölls i Stockholm, där detta kombinerades med resultatkonferensen för forskningsprogrammet SamspeL som drivs av Energimyndigheten och finansierar forskningsprojekt kopplat till elnät.⁴ Totalt har de tre tillfällena lockat över 300 deltagare.

³ CoordiNet är ett EU-projekt inom Horisont 2020, där Sverige tillsammans med Spanien och Grekland tittar på förutsättningar för flexibilitet och koordinering mellan nätnivåer. Ett viktigt syfte är att avhjälpa kapacitetsutmaningar i elsystemet, och bidra till att infrastrukturen kan användas mer resurseffektivt. I Sverige fokuseras insatserna på 4 olika demonstrationer, nämligen Uppland, Gotland, Skåne och Västernorrland/Jämtland. I Skåne är CoordiNet även känt under namnet Switch.

⁴ Länk till presentationer från 5 december: <https://www.youtube.com/playlist?list=PLt8skCwz7LmgDu9V4T9M3O0xa6JpZuSST>

Under Energimyndighetens konferens Energiutblick ordnades en programpunkt ”Innovation beyond sector boundaries” med talare från Skanska, Nuvve och Vattenfall där flexibilitet diskuterades utifrån olika perspektiv. Panelen bestod av Monica Araya (Costa Rica Limpia) och Paul Simons (IEA).

I slutet av november hölls en dag med seminarier och workshops på Gotland för att öka kunskapsnivån kring nätflexibilitet samt att samla in möjliga åtaganden till sektorsstrategin.

Påbörjat arbete med åtaganden

Arbetet med att ta fram konkreta åtgärder har pågått under hösten 2019 och fokus har legat på att arbeta med aktörer som är engagerade och har ett högt kunskapsläge kring frågorna. Specifika insatser har gjorts i Uppsala, Örebro, Gotland och Boden genom anordnade av workshops och möten för att samla in möjliga åtaganden.

Sektorns första åtagande har gjorts inom ett stadsutvecklingsprojekt i Uppsalas södra stadsdelar, där 33 000 bostäder ska etableras i ett område där kapaciteten i elnätet är ansträngd. Detta åtagande har kontaktytor med sektorn resurseffektiv bebyggelse.

En stor del av arbetet har som ovan nämnts skett i tätt samarbete med andra sektorer. Detta beskrivs mer i detalj i kapitel 5.8, men nedan följer en kort summering av vad dessa åtaganden bidrar till inom ramen för just flexibelt och robust energisystem:

- Samtal har förts med E.ON om möjliga åtaganden kopplat till resurseffektiva lokala energisystem och möjligheten att testa helt ny typ av reglering (till exempel IKN-nät).
- I Örebro utvecklas bostadsområdet Tamarinden, där handel med el planeras att ske mellan olika fastigheter i bostadsområdet. (strateginod + flera nya åtaganden)
- Flera möten har hållits med grupperingar från Boden, där det finns ett starkt intresse att göra flertalet satsningar på flexibelt och robust energisystem. Det handlar bland annat om att ta tillvara spillvärme från serverhallar i växthus, men också flera andra initiativ som bidrar till cirkulära energi- och materialflöden. (strateginod + flera nya åtaganden)
- I Uppsala har offentliga aktörer på tre olika nivåer gått samman för att hantera kapacitetsutmaningarna. Detta är högtintressant utifrån utmaningarna inom sektorn flexibelt och robust energisystem. (strateginod + flera nya åtaganden)

Underlag för fortsatt arbete

En studie av elanvändningens utveckling per län till år 2030 har genomförts. Studien har fokuserat på att fördjupa kunskapen om olika användarsektorer där den största ökning av elanvändningen väntas ske. I studien är det värt att notera att det är industrin, serverhallarna och transportsektorn som står för tillkommande elanvändning de kommande åren. Industrin är den mer bidragande. Effekten på elsystemet genom elektrifiering av transporter är starkt beroende på hur de nyttjas och hur omfattande omställning av transportsektorn som sker.

Sektorn har även tagit fram en genomlysning av hur nuvarande styrmedel inom energi-effektivisering potentiellt kan modifieras eller kompletteras för att även inkludera effekthushållnings- och flexibilitetskomponenter. Ett 40-tal styrmedel inom området har kartlagts och analyserats översiktligt.

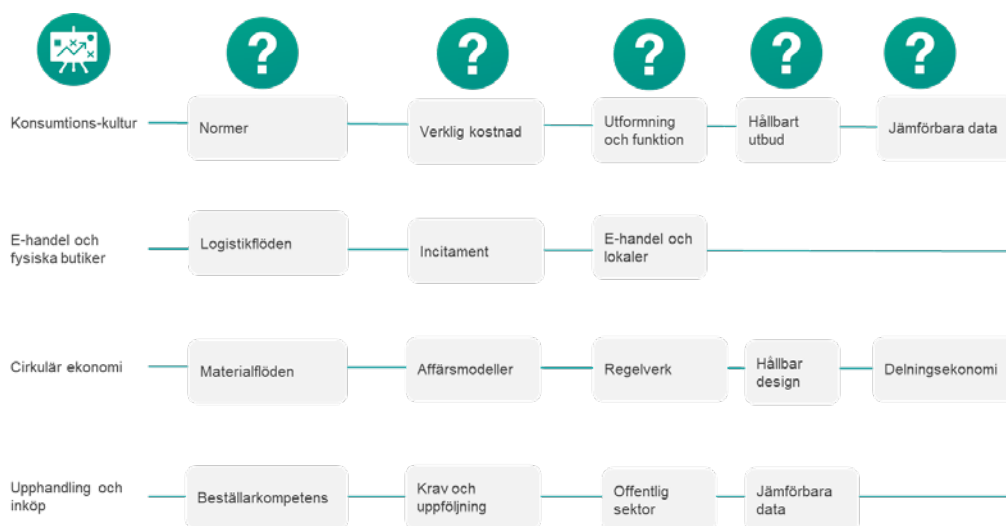
På beställning av Energimyndigheten har Region Uppsala har tagit fram en rapport som beskriver hur en rad offentliga aktörer i Uppsala har samverkat för att hantera komplexa problem såsom kapacitetsutmaningen. Målgruppen för denna rapport är andra offentliga aktörer som framöver kommer att stöta på liknande problemställningar. Region Uppsala har även tagit fram en idéskiss till hur en strateginod, det vill säga ett lokalt samverkansnätverk med täta kopplingar till sektorsstrategierna, kan fungera.

4.6 Sektorn Framtidens handel och konsumtion

Handel och konsumtion har traditionellt inte tillhört Energimyndighetens fokusområden även om myndigheten sedan länge arbetar med flera viktiga komponenter såsom ekodesign, energimärkning och energi- och klimatrådgivning. Energimyndigheten förekommer därför inte i branschnätverk med koppling till handel och konsumtion sedan tidigare. På grund av detta

har sektorn valt att lägga stort fokus på att kartlägga pågående satsningar och inleda en dialog med aktörer som anses vara relevanta för det fortsatta arbetet.

Figur 9 Sektorn Framtidens handel och konsumtion – Strategiska områden och avgörande frågor

Samverkan genom dialog

Arbetet med att definiera strategiska områden och avgörande frågor tillsammans med offentlig sektor, intresseorganisationer, akademi och näringsliv startade våren 2019. Arbetet har resulterat i fyra strategiska områden för sektorn. De inkluderar såväl privat konsumtion som offentlig upphandling och företagsinköp. Under hösten 2019 har sektorn främst fokuserat på områdena *Konsumtionskultur* och *Cirkulär ekonomi*. Under 2020 kommer även områdena *E-handel och fysiska butiker* samt *Upphandling och inköp* att vidareutvecklas.

Energimyndigheten har bjudit in relevanta deltagare till flertalet workshops, där aktörerna har gett inspel och formulerat avgörande frågor. Inbjudna har varit representanter från regioner, intresseorganisationer, återvinningsbranschen, detaljhandeln, företag inom återbruk, industridesign, forskningsinstitut och akademi.

Påbörjat arbete med åtaganden

Förutom den samverkan som sker inom transportområdet med fokus på hållbarhetsmärkning av transporter har sektorn Framtidens handel och konsumtion inga åtaganden igång än.

Underlag för fortsatt arbete

På grund av att Energimyndigheten inte har arbetat med konsumtions- och handelsfrågor i särskilt stor utsträckning tidigare har det varit viktigt för sektorn att skapa överblick över området. Omvärldsbevakning har varit ett viktigt verktyg för att bygga upp intern kompetens, kartlägga relevanta aktörer och branschnätverk samt få inblick i pågående insatser. Resultatet från omvärldsbevakningen har även fungerat som underlag i arbetet med att definiera strategiska områden och avgörande frågor.

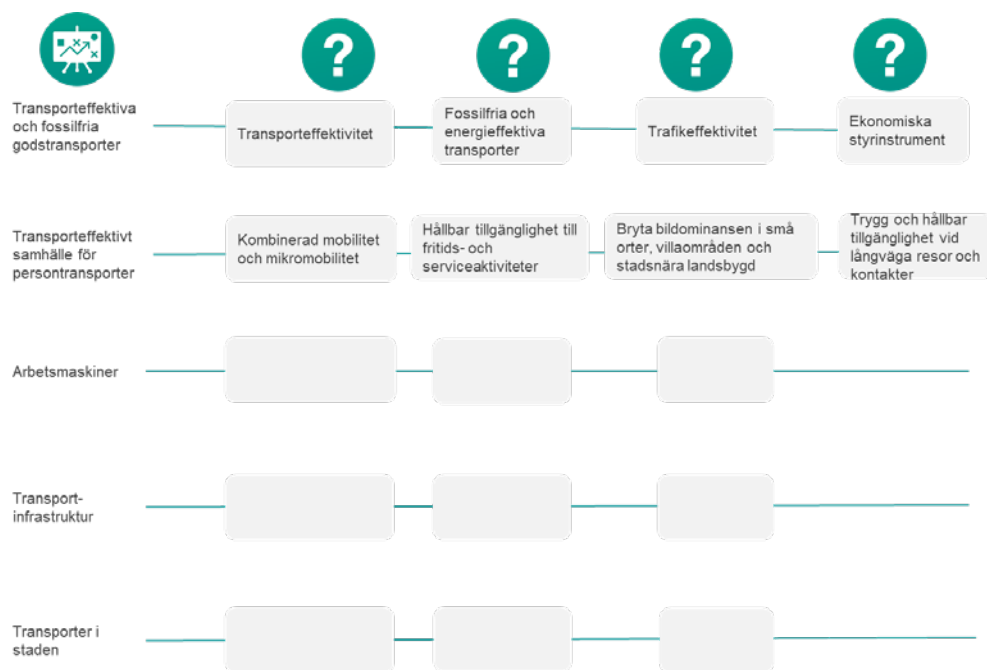

4.7 Sektorn Fossilfria transporter

Inom sektorn Fossilfria transporter valde Energimyndigheten att testa ett delvis annat upplägg jämfört med arbetet inom de andra sektorerna. När de strategiska områdena var bestämda fördjupades samarbetet inom ett område. Orsaken till det är att transportsektorn är en väldigt bred sektor med en mängd olika aktörer. Det skulle därför ha blivit en sämre process om man samlade ett fåtal aktörer för att ta fram

avgörande frågor och åtaganden inom så olika områden som gods, arbetsmaskiner och transporteffektivt samhälle.

Med det valda upplägget kunde intresset hållas vid liv hos involverade aktörer och myndigheten fick även en möjlighet att testa den tänkta processen hela vägen ner till enskilda åtaganden. För att förankra strategiarbetet och möjliggöra för en bredare grupp av aktörer att komma med inspel har workshops varvats med hearings där inbjudan har varit öppen.

Figur 10 Sektorn Fossilfria transporter – Strategiska områden och avgörande frågor

Samverkan genom dialog

Arbetet i sektorn inleddes med en workshop i det strategiska området transporteffektiva och fossilfria godstransporter under våren 2019. På workshopen tog de deltagande aktörerna fram avgörande frågor för området, se Figur 10. Deltagarna var representanter från transportföretag, varuköpare, representanter från branschorganisationer samt lastbilstillverkare.

Efter workshopen genomförde Energimyndigheten separata möten med varje aktör för att stämma av avgörande frågor och få upp förslag på åtaganden.

För det strategiska området transporteffektivt samhälle för persontransporter har Energimyndigheten tagit fram avgörande frågor i dialog med samverkansmyndigheterna.

Under våren 2020 påbörjas arbetet med att ta fram avgörande frågor för det tredje strategiska området som är arbetsmaskiner.

Påbörjat arbete med åtaganden

Inom det strategiska området transporteffektiva och fossilfria godstransporter har aktörerna jobbat fram förslag till åtaganden inom nedanstående tre avgörande frågor. För den fjärde avgörande frågan om ekonomiska styrinstrument har aktörernas synpunkter samlats i Bilaga 2 Exempel på önskemål från aktörer på nya eller förändrade styrmedel

Transporteffektivitet

- Ta fram en hållbarhetsmärkning för e-handel och godstransporter
- Utökad information till köpare
- Transportörsneutrala servicepunkter
- Citylogistik

Fossilfria och energieffektiva godstransporter

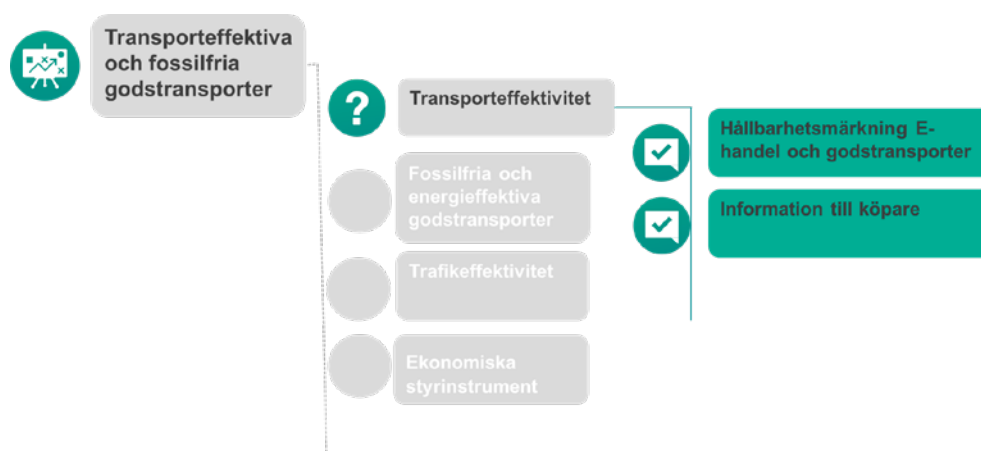
- Elektrifiering av vägar
- Stadsdistribution som går på el
- Laddinfrastruktur till sjöfarten
- Förnybara drivmedel

Trafikeffektivitet

- Fortsatt elektrifiering av järnvägen
- Ökat antal intermodala pendlar
- Optimering av ban-, hamn- och farledsavgifter för en ökad intermodalitet

Aktörerna har tagit ägandeskap för de olika åtagandena och arbetat vidare med åtagandena i samverkan med andra aktörer. Åtagandena presenterades för en bredare publik på en hearing som arrangerades i slutet av år 2019 då det också fanns chans för nya aktörer att ansluta sig till de olika åtagandena. Flera av åtaganden kommer dock att behöva konkretiseras ytterligare under 2020.

Två av förslagen till åtaganden har gått vidare till skarpa åtaganden. Dessa åtaganden drivs av en ansvarig aktör och syftet är att tillsammans med andra aktörer gemensamt ta fram en hållbarhetsmärkning för godstransporter som sedan ligger till grund för en hållbarhetsmärkning för e-handeln, se Figur 11.

Figur 11 Åtaganden som drivs inom sektorn Fossilfria transporter

Åtaganden för transportneutrala servicepunkter och för citylogistik har vi inkluderat i åtagandet som handlar om stadsdistribution som går på el. Dessa åtaganden kommer att konkretiseras under 2020.

Arbetet inom åtagandet elektrifiering av vägar förväntas att till stor del täckas av regeringens elektrifieringskommission. För det fortsatta arbetet med elektrifiering av vägar inväntas därför ytterligare konkretisering av kommissionens arbete.

På hearingen gjordes ett antal presentationer från producenter av inhemska biodrivmedel. Vi planerar att arbeta vidare med dessa producenter under 2020 och hur gemensamma åtaganden mellan producenter, transportörer och fordonstillverkare skulle kunna utformas.

Den avgörande frågan trafikeffektivitet är viktig, men samtidigt som arbetet med sektorn Fossilfria transporter påbörjades skapade regeringen ett nationellt godstransportråd. Kopplat till rådet sker ett flertal utredningar där analyser görs för vilka åtgärder som krävs för att nå en ökad intermodalitet. Det har också skapats flera nya samverkansarbeten inom detta område. Sammantaget gör det att Energimyndigheten i dagsläget inte planerar att gå vidare med dessa åtaganden.

Inom det strategiska området transporteffektivt samhälle för persontransporter kommer åtaganden att börja tas fram tillsammans med aktörer i början av februari 2020. Myndigheten startar då med den avgörande frågan kombinerad mobilitet och mikromobilitet och de aktörer som har koppling till den frågan som exempelvis regionala kollektivtrafikmyndigheter, kommuner, bilpoolsföretag och nya företag inom kombinerad mobilitet och mikromobilitet.

Underlag för fortsatt arbete

Inom strategiarbetet för fossilfria transporter pågår en kartläggning samt en analys. Kartläggningen innehåller en sammanställning av forsknings- och myndighetsrapporter inom godstransportområdet och specifikt för de åtaganden som tagits fram i dialog och efter samsyn mellan aktörerna. Utifrån dessa rapporter har en syntes av utvalda rapporter tagits fram.

En analys för hur stor påverkan en hållbarhetsmärkning för godstransporter och för e-handel kan få på energianvändningen och fossilutsläppen fram till 2030 håller på att tas fram. Det blir ett underlagsmaterial till Energimyndighetens bedömning av åtagandets potentiella effekter. Flera olika scenarier kommer tas fram för att bedöma påverkan på drivmedelsanvändning samt på utsläpp av CO₂.

4.8 Sektorsövergripande samarbeten

Det finns flera exempel där sektorerna går in i varandra och där aktörerna önskar bli sammankopplade i gemensamma aktiviteter. Genom att Energimyndigheten har samordnat verksamheten i ett program kan sektorerna sammankopplas.

Sektorerna Resurseffektiv bebyggelse och Flexibelt och robust energisystem

Figur 12 Sektorsövergripande samarbete mellan sektorerna Resurseffektiv bebyggelse och Flexibelt och robust energisystem

Örebro: En workshop gällande möjligheter för Fastighetsnätverket i Örebro att bli en strateginod och möjliga åtaganden kopplat till det. I fastighetsnätverket ingår cirka 60 företag och organisationer. Nätverket koordineras genom Region Örebro län. Resultat av workshop var att ett flertal förslag till åtaganden togs fram. Fortsatt dialog sker om hur nätverket kan bli en samlande kraft för att regionalt stödja det som ska uppnås i sektorsstrategierna (strateginod). Vidare förs dialog om ett specifikt åtagande kopplat till ett stadsutvecklingsprojekt "Tamarinden". Projektet exemplifierar hur en stadsdel kan byggas "smart" med lösningar som bland annat ger ökad resurseffektivitet, effektoptimering och flexibilitet vilket bidrar till ett hållbart energisystem.

Uppsala: Samverkan Kommun-Region-Länsstyrelse-Näringsliv-Universitet. ett stort nätverk som arbetar fram åtaganden. Detta har fått formen av en strateginod⁵[1] med avsikt att mobilisera aktörer för att genomföra åtgärder. De arbetar intensivt med energitmaningar på längre sikt. Tagit fram en plan Energi 2050, identifierat effektfrågan och startat "Uppsalaeffekten" där man kartlägger flexibilitet och flaskhalsar. Södra stadsdelarna och Bergsbrunna har föreslagits bilda åtagande inom ramen för sektorsstrategierna. Det handlar om att på ett holistiskt och innovativt sätt och i samverkan över aktörsdiscipliner utveckla hållbara tekniska försörjningssystem.

Sektorerna Fossilfria transporter och Flexibelt och robust energisystem

Figur 13 Sektorsövergripande samarbete mellan sektorerna Flexibelt och robust energisystem och Fossilfria transporter

Sektorn fossilfria transporter och sektorn Flexibelt och robust energisystem har haft varsin workshop på Gotland. För fossilfria transporter handlade workshopen om en ökad andel elbilar på Gotland med fokus på ökad elbilsuthyrning samt en ökad mobilitet. Här diskuterades även smart el-laddning samt Vehicle to Grid. Detta togs även upp som en viktig möjliggörare för flexibilitet under workshopen som hölls av sektorn flexibelt och robust energisystem, och det finns många synergier mellan sektorerna. Hur flexibilitet som frigörs på Gotland kan kopplas emot pilotmarknaden inom CoordiNet-projektet på Gotland diskuterades också under denna workshop.

Arbetet med att initiera en gemensam strateginod på Gotland för båda sektorerna fortsätter.

⁵ [1] Åtagande under utveckling

Sektorerna Produktion i världsklass och Flexibelt och robust energisystem

Figur 14 Sektorsövergripande samarbete mellan sektorerna Flexibelt och robust energisystem och Produktion i världsklass

Boden: möte 20–21 november med Boden Business Park och Bodens Utveckling AB. De utvecklar eventuellt en strateginod för ett flexibelt och robust energisystem och produktion i världsklass i Boden, där energi blir en möjliggörare för regional tillväxt. Strateginoden ska främja helhetssyn i energianvändningen, och gynna en framtida utveckling av industri inom främst IT och livsmedelsproduktion där man exempelvis nyttjar spillvärme från serverhallar. På sikt kommer det att läggas på flera företag, institut och högskolor inom ramen för strateginoden.

Noden innebär ett exempel på en spännande aktörskonstellation som arbetar med cirkulära energi- och materialflöden i syfte att åstadkomma nya innovationer, ökad självförsörjning av livsmedel och drivmedel samt ökad sysselsättning. (Strategiska området Samverkan i systemet)

Sektorerna Fossilfria transporter och Framtidens handel och konsumtion

Figur 15 Sektorsövergripande samarbete mellan sektorerna Fossilfria transporter och Framtidens handel och konsumtion

Fossilfria transporter tillsammans med Framtidens handel och konsumtion har inlett ett gemensamt arbete med kring området e-handel. I åtagandet som handlar om en hållbarhetsmärkning för godstransporter kopplat till e-handel deltar en representant från svensk handel samt flera e-handelsföretag deltar också.

Sektorerna Fossilfria transporter och Resurseffektiv bebyggelse

Figur 16 Sektorsövergripande samarbete mellan sektorerna Resurseffektiv bebyggelse och Fossilfria transporter

Ett sektorsövergripande arbete har påbörjats mellan sektorerna fossilfria transporter och resurseffektiv bebyggelse. Det handlar om transportneutrala servicepunkter exempelvis containrar på bygg- och anläggningsarbetsplatser och paketboxar i flerbostadshus. Syftet är att olika transportföretag kan leverera till ett ställe genom att använda särskilda låssystem. Det förbättrar transportlogistiken samt att betydligt färre kontakter behöver ske mellan transportören och mottagaren av leveransen.

4.9 Aktörers förslag på nya eller förändrade styrmedel

Inom ramen för sektorsstrategierna har det kommit fram önskemål om ett antal olika satsningar på styrmedel gällande information, rådgivning och kunskapshöjande insatser som spänner över flera sektorer. Stöd vid bildande av sektorsövergripande samverkansplattformar är också ett önskemål. Målgrupper som omfattas av idéerna är företag, offentliga aktörer samt privatpersoner. Exempel på förslag från aktörer finns i Bilaga 2.

5 Fortsatt arbete under 2020

Under 2020 behöver arbetet med att formulera sektorsstrategierna och utforma den iterativa process som krävs för att driva arbetet mot och bortom 2030 slutföras. Arbetet innebär en bred förankring av nuläget, den iterativa processen, förväntningar på alla aktörers engagemang och bidrag och Energimyndighetens roll och ansvar efter 2020.

Energimyndigheten behöver också ta fram verktyg och modeller för exempelvis uppföljning, utvärdering och rapportering samt dokumentation av aktörers åtaganden, särskilt för uppdraget sektorsstrategier, men också för relationen till aktiviteter kopplade till andra relevanta mål.

Processen sektorsstrategier färdigställs och beskrivs

- Den iterativa process som innebär utveckling av sektorsstrategierna kräver en tydlig beskrivning för genomförande och kvalitetssäkring. Nulägesbeskrivningen med strategiska områden och avgörande frågor kompletteras med beskrivning av process och ansvar.

Fler aktörer med frivilliga åtaganden

- Arbetet med att samla aktörer enskilt och i samverkan samt över sektorsgränserna fortsätter.

Uppföljning och utvärdering

- För uppföljning av resultatet i förhållande till aktörers åtaganden och uppdragets mål, behövs:
 - indikatorer för att kunna följa upp milstolparna som beskrivs i kapitel 3.5 Milstolpar för framgång,
 - en modell för att visa effekter av åtgärder,
 - underlag för kostnadseffektivitetsberäkningar och samhällsekonomiska bedömningar, kvalitetssäkrad och relevant data och statistik.

Rapportering

- Från 2020 sker rapporteringen till regeringskansliet i Energimyndighetens årsredovisning

Kommunikation

- Planering och genomförande av kommunikationsinsatser med syfte att:
 - paketera och förklara syfte, mål, riktning och vision för sektorerna och skapa en berättelse om vad strategierna ska leda till som aktörerna själva kan berätta,
 - beskriva utvecklingen och inspirera aktörer till nya åtaganden,
 - kommunikation av goda exempel och resultat av åtagandena.

Utökad myndighetssamverkan

- Utökad samverkan kring övriga myndigheters insatser kopplade till sektorsstrategiernas strategiska områden och avgörande frågor.

Intern utvärdering av arbetssätt

- Utvärdering av Energimyndighetens arbete i sektorsprojekten samt formuleringen av hur sektorsstrategierna ska bedrivas vidare av och inom Energimyndigheten efter 2020.

6 Efter 2020 – insatserna skalas upp

Genom att bygga vidare på den kapacitet och struktur som skapats inom arbetet med sektorsstrategier under 2017–2020 leder Energimyndigheten samhällets omställning till ett hållbart energisystem.

Aktörer har samlats, strategiska områden och avgörande frågor har identifierats och arbete har påbörjats utifrån åtaganden i sektorerna. Det finns därför goda förutsättningar att skala upp insatserna och få en kraftfull effekt i samhället.

De strategiska områden och avgörande frågor som finns inom respektive sektor pekar ut en rad utmaningar och möjligheter för att nå energieffektiviseringsmålet i samklang med de andra energi- och klimatmålen.

Sektorsstrategierna har hittills bedrivits inom ramarna för Energimyndighetens förvaltningsanslag och man har åstadkommit mycket, men för att nå hela vägen måste stärkta insatser till och det kräver finansiellt stöd. Finansiellt stöd behövs både för att möjliggöra satsningen på Energimyndigheten med myndighetens olika roller (som beskrivna ovan), men också för att snabba på omställningen i samhället i stort.

För att den nödvändiga ökningen av takten i energiomställningen ska komma till stånd behövs en kraftsamling genom att Energimyndigheten faciliterar och stöttar arbetet hos aktörerna i samhällets olika sektorer med kraftfulla insatser som ger stor effekt genom:

Strategisk planering:

- Övergripande samverkan.
- Framtagande av strategier och handlingsplaner.
- Förstudier inom avgörande frågor.

Samverkansplattformar

Grunden för att lyckas åstadkomma en accelererad omställning är att samla branschens aktörer och kanalisera deras drivkraft till förändring. Nätverken kan användas för beställarsamverkan, metodutveckling och kunskapsuppbyggnad, implementering av forskningsresultat och initiering av ny sektorsrelevant forskning, identifiering av behov av styrmedel och annan styrning.

Det finns en lång rad möjligheter till samverkan och synergier *mellan* de olika sektorerna. Likaså finns en gränsövergripande koppling mellan vilka aktörer som är berörda av arbetet i de olika sektorerna. Arbetet med att implementera ett antal strateginoder på olika platser i landet kommer att vara en viktig del i att ta vara på möjligheterna att hitta sektorsövergripande samverkan på lokal och regional nivå, och bidra till att flera energi- och klimatmål kan uppnås samtidigt.

Med en dynamisk samverkan både inom och mellan de olika sektorerna, ett samordnat helhetsgrepp och relevanta stöd för implementering förväntas sektorsstrategierna kunna bli ett kraftfullt och effektivt verktyg för att nå och bidra till ett hållbart energisystem.

Information, rådgivning och kunskapshöjande insatser

Finansiellt stöd som investeringsstöd, stöd för teknikupphandling och demonstrationer, miljöstudier, energikartläggningar

Sektorsstrategier för effektivare energianvändning bygger på att skapa ett starkt och brett engagemang hos samhällets aktörer som leder till att konkreta åtgärder vidtas. Kraften i omställningen ligger hos aktörerna i samhällets skilda sektorer. Samverkan mellan företag, myndigheter, regioner och kommuner skapar engagemang och lärande. Energimyndighetens roll är att leda processen.

Sammanfattningsvis ser Energimyndigheten behovet av en kraftfull och sammanhållen satsning för genomförande av sektorsstrategierna, med Energimyndigheten som facilitator och katalysator. Energimyndigheten följer också upp, utvärderar, rapporterar samt kommunicerar.

7 Definitioner och begrepp

Sektorsstrategi: En iterativ process där basen är ett antal strategiska områden per sektor som är viktiga för att sektorn ska kunna bidra till energieffektiviseringsmålet till år 2030.

Strategiskt område: Områden som har pekats ut av aktörer som varande strategiskt viktiga för att nå energieffektiviseringsmålet. Får inte ändras av enskilda grupper utan revideras årligen på ett förutbestämt sätt.

Avgörande fråga: En fråga som aktörerna anser vara väsentlig för att driva ett specifikt strategiskt område framåt. Får ändras löpande eftersom de är olika uttryck för vad aktörerna för stunden anser vara de bästa metoderna för att driva på det strategiska området.

Åtagande: Utgår från aktörernas förmåga till agerande och ska leda till konkreta åtgärder för ett resurseffektivt samhälle.

Regional strateginod: innebär att lokala/regionala aktörer driver samverkan över sektorsgränserna som bidrar till att förverkliga sektorsstrategierna. Strateginoderna är föregångare inom sina respektive områden, och engagerar omgivningen till att jobba i enlighet med strategiernas målbilder och skapa nya åtaganden.

Bilaga 1 Samarbete/samordning med andra uppdrag/initiativ

	Resurseffektiv bebyggelse	Fossilfria transporter	Flexibelt och robust energisystem	Produktion i världsklass	Framtidens handel och konsumtion	Övergripande programledning
Energieffektiviseringsrådet						Regelbundna avstämningar med energieffektiviseringsrådet.
Utredningen om hinder för småskalig elproduktion och energieffektivisering hos mindre kunder (M2017:77)						Lise Nordin deltog i möte på Energieffektiviseringsrådet och projektledare sektorsstrategierna har varit involverade i myndighetens remissvar.
Uppdraget till EM att tillsammans med Trafikverket, Trafikanalys, Transportstyrelsen, Boverket och Naturvårdsverket och andra aktörer samordna omställningen av transportsektorn till fossilfrihet. Strategi ska myndighetsgruppen för klimat och energi i transportsektorn (SOFT)			Samverkan med SOFT-arbetet, internt samt med kontaktpersoner från SOFT-myndigheter. I sektorn fossilfria transporter har vi haft ett samverkansmöte med SOFT-myndigheterna och det nationella godstransportrådet.			
Nationell samordnare för Fossilfritt Sverige	Handlingsplan för fossilfri byggnadssektor. Samverkan sker genom att projektledare medverkar i möten med fossilfritt Bygg och också genom att båda projektledare för fossilfri och sektorsstrategier sitter i Byggnadsindustrierna/LÅGANs styrgrupp. En utmärkt plattform för samordning mellan uppdragen.	Möte under våren 2019 och viss löpande avstämning.		Diskussioner med ledningen för Fossilfritt Sverige och industri-branscher som gjort färdplaner.	Deltagit i Fossilfritt Sveriges dag om offentlig upphandling.	Samordningsmöten och gemensamma informationsmöten med energieffektiviseringsrådet och under konferensen Energiutblick. Möte gällande framtida samarbeten mellan sektorer och realisering av färdplaner. Gemensamt möte med Länsstyrelserna (LEKS) och Fossilfritt Sverige om samverkan.

	Resurseffektiv bebyggelse	Fossilfria transporter	Flexibelt och robust energisystem	Produktion i världsklass	Framtidens handel och konsumtion	Övergripande programledning
Miljömålsrådet			Samverkan med kommande elektrifieringsstrategi genom miljömålsrådet. Många synergier finns gällande lösningar.		Möte Konsumentverket för avstämning och samordning med två regeringsuppdrag – Miljömålsrådets programområde hållbar konsumtion där förstudie ska göras under 2020. – Regeringsuppdraget "Forum för miljösmart konsumtion".	
Forum för miljösmart konsumtion					Möte Konsumentverket för avstämning och samordning med regeringsuppdraget Forum för miljösmart konsumtion, samt deltagit på konferensen Nationell verkstad.	
Forum för smarta elnät			Samverkan med Forum för smarta elnät resulterat i gemensam upphandling av konsult för studie om flexibilitet och flaskhalsar samt en scenariestudie.			
Elektrifieringskommissionen		Ett flertal aktörer från sektorn deltar aktivt i elektrifieringskommissionen, särskilt med fokus på utbyggnaden av elvägar och laddinfrastruktur för tunga godstransporter.				

	Resurseffektiv bebyggelse	Fossilfria transporter	Flexibelt och robust energisystem	Produktion i världsklass	Framtidens handel och konsumtion	Övergripande programledning
Boverkets och EM:s förslag till nationell strategi för energieffektiviserande renovering	Nationell strategi och färdplan för energieffektiviserande renoveringar (Ansvar Boverket och Energimyndigheten). Resurseffektiv bebyggelse är den sektor som har starkast koppling till färdplanen och arbetet med renovering och energieffektivitet i byggnadsbeståndet.					
Informationscentrum för hållbart byggande (IC)	Paketerar och sprider resultat från Energimyndighetens nationella plattformar.					
IVA – Vägval klimat		Möte med projektledare Karin Byman samt projektledare för transportsystemet Kristina Haraldsson. Deltog på presentation av slutrapport Transportsystem.				
Trafikverkets uppdrag om längre lastbilar		Deltagit i arbetet med Energimyndigheten remissvar samt informerat om uppdraget vid hearing under hösten.				
Svenska Kraftnät samverkan			Ett bredare samverkansmöte hölls med Svenska Kraftnät för samordning kring uppdragen gällande flexibilitet för att stärka upp varandras arbete.			
Upphandlingsmyndigheten samverkan					Träffat upphandlingsmyndigheten för avstämning och samordning.	

	Resurseffektiv bebyggelse	Fossilfria transporter	Flexibelt och robust energisystem	Produktion i världsklass	Framtidens handel och konsumtion	Övergripande programledning
Naturvårdsverket samverkan		Kontinuerliga avstämningar med deras kontaktperson för sektorstrategin Fossilfria transporter. Deltog även på deras workshop "Ohållbara stadsdelar – potential för omvandling".		Långt gånget samarbete hur EM:s styrmedel ska integreras med krav i Miljöbalken för bättre effekt, effektivare myndighetsarbete och tydliga krav för företagen.	Träffat Naturvårdsverket, eftersom de ansvarar för miljöeffekterna av svensk konsumtion.	
Länsstyrelsernas uppdrag med att främja, samordna och leda det regionala arbetet avseende energiomställning och minskad klimatpåverkan	Avstämning och informationsmöten.	Samverkan med Länsstyrelserna via LEKS.				Samverkan med Länsstyrelserna via LEKS och länsstyrelsernas nätverksmöten. Länsstyrelserna har anpassat sina planer till sektorsstrategiernas upplägg. Ett aktivt arbete pågår för att koppla ihop länsstyrelsernas planer med sektorsstrategiarbetet.
Beställarnätverk för teknik och innovationsupphandling	Beställarnätverk för teknik och innovationsupphandling (Energimyndigheten, Vinnova, Upphandlingsmyndigheten). Genom sektorsstrategierna utvecklas samverkan i nationella behovsägarnätverken, men vi arbetar också för att utveckla samverkan och kapacitet kopplat till regionala beställar-/behovsägarnätverk.					

	Resurseffektiv bebyggelse	Fossilfria transporter	Flexibelt och robust energisystem	Produktion i världsklass	Framtidens handel och konsumtion	Övergripande programledning
Forskning och innovation kring energieffektivisering	Underlag forskningsproposition. Här har inspielen från dialoger varit till direkt nytta. Strategiska forskningsprogram (exempelvis Viable Cities, Smart Built environment). Mest intressant är det konkreta arbete som görs i de städer som fått anslag. Under året har ingått att kartlägga intressanta initiativ som kan bli åtgärder i sektorsstrategin. Projektgruppen på Energimyndigheten har en resurs som just arbetar med Viable Cities. En strategi är att samordna strategiska behov för marknadsnära forskning och utveckling med forskningsprogrammen såsom E2B2 och DEV.		Samverkan med projektet innovationsklustret "Utvecklingsplattform energi".			
Olika näringslivsfrämjande insatser t. ex. (inom ramen för) regeringens strategiska samverkansprogram, smart industri och Sveriges exportstrategi, som kan attrahera investeringar i ny teknik				Haft kontakt med Näringsdepartementet och Tillväxtverket angående satsningen "Smart industri". Vi behöver stärka det här samarbetet inom de fyra områdena digitalisering, hållbarhet, testbäddar och kompetens.		
Förnybarhetsdirektivet			Samverkan projekt 100 % förnybart. Flexibilitetskapitlet i slutrapporten.			

	Resurseffektiv bebyggelse	Fossilfria transporter	Flexibelt och robust energisystem	Produktion i världsklass	Framtidens handel och konsumtion	Övergripande programledning
Sveriges allmännyttas klimatinitiativ	Kontinuerliga avstämningar.					
Gotlandsprojektet	Gotlandsprojektet (Energimyndigheten). Förstudie om möjliga energieffektiviseringsinsatser för fastigheter rapporterad. Man undersöker om fortsatt finansiering kan ske genom regionalfond Småland. Sektorn Flexibelt och robust energisystem arbetar för att få ett åtagande, det berör också fastigheter.	Samverkansuppdrag som syftar till att öka andelen laddfordon på Gotland. Uppstartsworkshop med intressenter genomfördes i december 2019.	Samverkan och Besök på Gotland träffade elnätsbolaget som kan frigöra mer flexibilitet från sina kunder. Kunskapsutbyte gällande elnåtskunders förmåga att bidra.			
Energimarknadsinspektionen samverkan			Avstämningar med Energimarknadsinspektionen för att undvika överlapp av aktiviteter.			
EPBD	Ett antal uppdrag har genomförts tillsammans med Boverket där bland andra Renoveringsstrategin är central.					
EED/energieffektiviseringsdirektiv	Energimyndigheten har tillsammans med Boverket arbetat med tolkning av krav för IMD-installationer. Energimyndigheten planerar för insatser som ska främja kunskapsutveckling om energieffektivisering kopplat till de flerbostadshus som är aktuella för krav på IMD.					

	Resurseffektiv bebyggelse	Fossilfria transporter	Flexibelt och robust energisystem	Produktion i världsklass	Framtidens handel och konsumtion	Övergripande programledning
Kommittén för moderna byggregler	Kommittén för modernare byggregler. Energimyndigheten har haft en expertfunktion som medverkat i utredningen.					
Boverket uppdrag regler för näranollenergibyggnader/ NNE	I samverkan med Boverket.					
Övriga vi själva identifierat						
FED (Fossilfree Energy District)			Samverkan inom Chalmersområdet.			
EU-kommissionen					Träffat kommissionen och ett antal medlemsstater i diskussioner om PEF Product Environmental Footprint.	
Plattform för hållbar stadsutveckling		Samverkan genom kontinuerliga avstämningar med Energimyndighetens kontaktperson för rådet.			Lämnat inspel till plattformens fokusområden och uppdrag inför 2020.	
Trafikverkets regeringsuppdrag att genomföra information och kunskaps-höjande insatser inom området Mobilitet som tjänst.		Avstämningsmöte har genomförts inför uppstarten av Transporteffektivt samhälle för persontransporter. De kommer även delta på den första workshopen som genomförs i februari 2020.				

	Resurseffektiv bebyggelse	Fossilfria transporter	Flexibelt och robust energisystem	Produktion i världsklass	Framtidens handel och konsumtion	Övergripande programledning
Trafikverkets regeringsuppdrag om att genomföra informations- och kunskapshöjande åtgärder inom området omställning av transportsystemet till fossilfrihet		Avstämning med projektledaren för delområdet Arena för fossilfri tillgänglighet och transporteffektivitet i städer.				
KOMPIS – Projektet ska koordinera, stimulera och övervaka förverkligandet av färdplanen för Kombinerad Mobilitet som tjänst, under en första period (2017–2020)		Deltagande på Meet-Ups samt ett avstämningsmöte inför uppstarten av "Transporteffektivt samhälle".				
Energimyndighetens projekt Hållbar mobilitet som tjänst		Möte med extern projektledare samt kontaktpersoner på myndigheten i syfte att identifiera hur sektorsstrategierna kan komplettera övriga initiativ inom området Kombinerad mobilitet.				
Försvarshögskolan			Försvarshögskolan kom till Energimyndigheten gällande robust energisystem, Tobias presenterade framtidens lösningar. Slutsats att vi behöver samarbeta mer kring forskning och utbildning.			

	Resurseffektiv bebyggelse	Fossilfria transporter	Flexibelt och robust energisystem	Produktion i världsklass	Framtidens handel och konsumtion	Övergripande programledning
NEPP (North European Energy Perspectives)			Deltagit vid presentation av NEPP's projekt funderingar på att koppla ihop sitt arbete med Sektorsstrategierna.			
Transportstyrelsens uppdrag om eldrivna enpersonsfordon		Avstämningsmöte har genomförts inför uppstarten av Transporteffektivt samhälle. De kommer att delta på kommande workshops med aktörerna.				
Nationella godstransportrådet		Kontinuerliga avstämningar med rådets kansli.				
Ej påbörjad samverkan						
Förslaget om EU:s ansvarsfördelningsförordning och utformningen av EU:s utsläppshandelssystem efter 2020						
Belysningsutmaningen						
Utredningen om energisparlån						
Sveriges exportstrategi						
EU-kommissionens förslag till ändring av lagstiftning inom Energiunionen						

Bilaga 2 Exempel på önskemål från aktörer på nya eller förändrade styrmedel

Flexibelt och robust energisystem

Inom ramen för arbetet med sektorn har det blivit tydligt att det finns många olika aktörer som efterlyser större möjlighet till experimenterande för att kunna få fram innovativa, flexibla och robusta lösningar. Ibland krockar ambitionerna med rådande lagstiftning, såsom el- och skattelagstiftning.

Här följer några styrmedelsförslag som framkommit under 2019: Avsändare av styrmedelsförslag har bland annat varit Region Örebro län, Framtidens sol i Östra Mellansverige, Fastighetsnätverket i Örebro län, E.ON, Uppsala län, Uppsala kommun, Boden Business Park, på Region Gotland.

- Fortsätt arbetet med att införa regulatoriska sandlådor, framförallt kring att ”dela på energi”. I dagsläget upplevs många hinder gentemot mer resurseffektiva lösningar som även skulle bidra till att lösa nätkapacitetsutmaningarna. (Exempel finns i Örebro där man i ett fall skulle kunna minska effekttopparna med hela 33 procent genom att dela på energi på kvartersnivå.)
- Se över och modernisera energiskatten, intäktsramsregleringen, tariffer m.m. för att främja resurseffektiva energisystem och förnybar energi.
- Se till att flexibilitet kan användas som resurs på olika flexibilitetsmarknader för att få en billigare och mer resurseffektiv användning av energiinfrastruktur (både gällande el och värme). Möjliggör att flexibilitetsmarknader kan bildas och få stort genomslag, inte bara på ett fåtal platser utan överallt i Sverige.

Dessutom finns det flera goda styrmedelsförslag från andra utredningar som har brett branschstöd, bland annat inom ramen för följande publikationer eller upprop:

- Strategi för ökad flexibilitet i elsystemet, från Forum för smarta elnät.
- Energimarknadsinspektionens rapport; Åtgärder för ökad efterfrågefleksibilitet i det svenska elsystemet (Exempelvis ingår förslag på investeringsstöd för flexibilitetsutrustning.)
- Energiföretagen – ”Samling för nätkapacitet”.
- Fossilfritt Sverige – ”Politik för fossilfri konkurrenskraft”. 27 förslag från branscher som tagit fram färdplaner inom ramen för fossilfritt Sverige.
- Färdplan Uppvärmningsbranschen.
- Färdplan Elbranschen.

Under 2020 kommer sektorn att jobba vidare med att identifiera lämpliga justeringar för att bredda nuvarande styrmedel till att även omfatta effekthushållning och flexibilitet. Det handlar framförallt om styrmedel är inriktade på informationsspridning och annan ”mjuk” styrning, såsom energideklarationer, m.m.

Produktion i Världsklass

Det har redan kommit in förslag från företagen på nya styrmedel.

De förslag som förstudien gav på vidare insatser bör genomföras. För det behövs medel för att jobba med nätverk och skapa en kunskapsportal. (Miljöbalken kräver tillståndsprövning.) De skulle också vilja ha en forskningskoordinator knuten till nätverken om de skulle etableras.

Det finns behov av stöttning vid samarbeten mellan energiföretag och industriföretag.

Förslag att vi utgår från ett utvidgat Energisteg för projekterings- och investeringsstöd. Utvidga målgrupper och omfattning.

Företag med mer komplex energianvändning behöver inför större förändringar kunna söka finansiering av förstudier för att undersöka hur energianvändningen ur ett exergiperspektiv kan skapa mesta möjliga nytta. Möjligheter till energisamarbeten med andra lokal aktörer och en samordning med lagen om kostnads/nyttoanalys bör stimuleras.

Tydlig önskan och förfrågan om aktörerna kan jobba i värdekedjorna inom strategiarbetet (inte enbart svenska aktörer).

Fossilfria transporter

I arbetet med det strategiska området transporteffektiva och fossilfria godstransporter har följande synpunkter på styrmedel framförts av aktörerna.

En långsiktighet i styrmedlen efterfrågas av samtliga aktörer.

Optimera terminalavgifter – järnväg och hamnar – för att uppnå ökad intermodalitet

- Farledsavgifter bör snarast anpassas för att stimulera klimatsmarta sjötransportlösningar.
- Reducerade banavgifter vissa tider och banor.
- Ekobonus finns för sjöfartslösningar, en utökad ekobonus för hela transportkedjan finns föreslagen. Föreslås införas.
- Elektrifiera resterande järnvägssträckor som har någorlunda volymer, dels för klimatet men även för att det ger en högre energieffektivitet och billigare transporter och därmed potentiellt mer volymer.
- Att staten bör främja nya intermodala pendlar.

Inför statliga styrmedel för att främja utbyggnad av laddningsinfrastruktur och elvägar för godstransporter

- I samband med utbyggnad av elvägar (kommande elektrifieringskommission) överväg statliga styrmedel för den initiala utbyggnaden av laddinfrastruktur för godsfordon.

Inför vägavgifter/kilometerskatt

- Inför vägavgifter/kilometerskatt som gynnar miljövänliga och ansvarstagande transportörer.

- I åkeriföretagens färdplan tas införandet av differentierade vägavgifter upp. Där föreslås att drivmedelsskatten kan sänkas och därmed möjliggöra för att införa en vägavgift med tydligare styrning mot lägre utsläpp.

Investeringsstöd till fossilfria godsfordon

- Inför Investeringsstöd för anpassade fordon (gas, ED95, LNG/LBG osv), bör ges för de initiala investeringarna.
- Inför statliga styrmedel för att främja införande av godsfordon som är laddbara och kompatibla med tänkt elvägsnät och laddningsinfrastruktur.

Energimyndigheten leder energiomställningen in i ett modernt och hållbart fossilfritt välfärdssamhälle – med hjälp av trovärdighet, helhetssyn och mod.

Vi bidrar med fakta, kunskap och analyser om tillförsel och användning av energi i samhället, och arbetar för en trygg energiförsörjning.

Forskning om förnybara energikällor, smarta elnät och framtidens fordon och bränslen får stöd av oss. Vi stöttar också affärsutveckling som gör det möjligt att kommersialisera innovationer och ny teknik, och ser till att goda lösningar kan exporteras.

Vi ansvarar för Sveriges officiella statistik på energiområdet, och hanterar elcertifikatsystemet och handeln med utsläppsrätter.

Dessutom deltar vi i internationella klimatsamarbeten, och förmedlar fakta om effektivare energianvändning till hushåll, företag och myndigheter.

Energimyndigheten, Box 310, 631 04 Eskilstuna
Telefon 016-544 20 00, Fax 016-544 20 99
E-post registrator@energimyndigheten.se
www.energimyndigheten.se